

**EDUCAREA TOLERANȚEI LA ORELE DE LIMBA ENGLEZĂ –
O NOUĂ CALITATE A PREGĂTIRII ÎNVĂȚĂTORILOR
CLASELOR PRIMARE**

MICAELA ȚAULEAN, asist. univ., doctorandă,
Universitatea de Stat “A. Russo” din Bălți

Problema toleranței – etnică, socială, politică – este foarte actuală în zilele de azi. Perturbațiile politice și economice au provocat schimbările și au transformat valorile morale, sociale și culturale. Este dureros că aceste schimbări au un caracter negativ, provocând neînțelegerea între oameni.

Dezvoltarea etnico-istorică a Moldovei a influențat la dezvoltarea situației în care reprezentanții diferitor grupuri etnico-culturale trăiesc împreună veacuri la rînd. După rezultatele chestionării, promovate în cadrul unei cercetări în grupele academice Facultății Pedagogie, Psihologie și Asistenței Sociale în anul de studii 2004-2005, am stabilit că conflictele interetnice din Moldova au avut un impact negativ asupra relațiilor interculturale și au contribuit la destabilizarea în unele regiuni. Din două sute de respondenți de vîrsta 19-22 de ani au devenit martori la careva conflicte interetnice. Noi,
162

profesorii, suntem neliniștiți de faptul că studenții diferențiază aceste conflicte și le împart pe “obișnuite” (pe care ei le observau în satele natale) și “specifice” (care se petreceau între reprezentanții minorităților etnice). 48% respondenți consideră că agravarea situației în relațiile interetnice a fost provocată de procesul de migrațiune, caracteristic noului mileniu. După părerea lor școala și procesul de învățământ sunt supuși la așa feluri de situații de conflict care se petrec în școli, licee și instituții superioare.

Menționăm că neacceptarea altor culturi, intoleranța există în istoria contemporană. Anume din cauza intoleranței se petreceau și acum se petrec războaie civile și izgoniri religioase. Istoria mondială ne arată că intoleranța distruge cele mai nobișle valori culturale.

Acum apare întrebare: oare este așa de necesar să învățăm să fim toleranți? Există oare limitele toleranței? Răspunsurile apar numai după o prelucrare științifică despre esența noțiunii “toleranță”.

În anul 1995 UNESCO a adoptat “Declarația principiilor toleranței” unde se descrie esența concepției de toleranță: “...toleranța înseamnă respectul, acceptarea și aprecierea bogăției și diversității culturilor lumii noastre, felurilor noastre de expresie și manierelor de exprimare a calității noastre de ființe umane.” (2;4). Dicționarul lui Guseinov A. și Kon I. ne dă o altă interpretare a cuvântului “toleranță”: lat. “*răbdare*”, capacitatea de a da altuia libertate de idei sau acțiuni.” (5;351) Deci esența toleranței este în condiția, în parametrii de a respecta drepturile altora și nu permite a pricinui prejudecăți. Autorul A. Asmolov consideră că toleranța, în sensul larg al cuvântului, este norma stabilizărea, care este determinată de diapazonul păstrării diferitor comuni în realitatea schimbătoare și este un mecanism comun coexistenței diferitor grupuri sociale, mari și mici, care au diferite posibilități de dezvoltare.

Bazându-se pe cele menționate sus, facem o concluzie că toleranța apare nu numai într-o sistemă de relații între un om și alți oameni, dar și în sisteme destul de complicate: între “omul” și “stat”, “societate”, “natură”. Toleranța se interpretează ca o condiție de funcționare ale societății civile și drept condiție de supravețuire a omenirii. Anume în acest caz apare necesitate de a forma la viitorii profesori ai ciclului primar atitudinea de toleranță. se asociază la ei cu:

- **Indiferența** (68%) față de alți oameni – reprezentanți ai diferitor grupuri etnice, ce, după părerea noastră, este rezultatul neînțelegerii sau incapacității de a înțelege interlocutorul, colegul sau vecinul. Răspunsurile tipice erau: “nu interveni în problemele mele și eu nu

intervin în ale tale”, “noi convețuim în pace la momentul cînd drumurile noastre se intersectează”.

- **Lipsa interesului** către reprezentanții minorităților culturale (25%), dar concomitent manifestarea interesului către apariția diferitor glume, porecle și etichete.
- **Înlărgirea propriei experiențe** în relațiile cu “alți oameni” și încercarea de a cunoaște mai mult despre alte culturi care locuiesc pe teritoriul RM (7%).

Trebuie de menționat că în ultimii trei ani unii cercetători ai acestei probleme (E.Kleptova, P.Valitova, A.Asmolov, V.Glebchina ș.a.) sunt contra înțelegerii noțiunii “toleranța” ca atitudine indiferentă față de oameni. Intoleranței indiferente i se opune atitudinea față de altă persoană și față de felul lui de a fi altfel ca valoare. În acest context autoarea E.Kleptova scrie că pentru toleranță este caracteristic atît apariția interesului față de “altul”, cît și tendința de a-l înțelege și de a conlucra pozitiv cu el. Existența imaginii pozitive a altei culturi prin păstrarea percepției pozitive a propriei culturi este o calitate importantă a toleranței. Cercetătorul V.Lectorschii pune accent pe directivă deosebită a omului față de schimbările reciproce ale pozițiilor în cadrul dialogului. El consideră că toleranța este un dialog critic care dă posibilitate pentru lărgirea “orizontului” experienței proprii. Autorii cărții “Vek tolerantnosti” (A.Asmolov, V.Glebchina, G.Soldatova, L.Șaigherova) sunt contra interpretării noțiunii “toleranța” ca îngăduința indiferentă. Ei unesc toleranța cu:

- Acceptarea altora;
- Exprimarea compasiunii față de altul (aproape de umanitate și altruism);
- Recunoașterea prețuirii diversității culturii omenești (pluralism cultural).

Așa fel de poziții provoacă neînțelegeri și discordanțe în interpretarea cuvîntului “toleranța”. C.Cucoș menționează că formarea toleranței reciproce nu înseamnă excluderea criticii reciproce sau a discuției științifice, nu presupune refuzul propriilor opinii. Academicianul N.Corlăteanu scrie că “toleranța în sens modern este un anumit mod de a gîndi, a acționa și a trăi altul decît al său ..., este o atitudine îngăduitoare față de cei din jurul tău”.(3;7)

Putem spune că dialogul culturilor presupune în primul rînd un dialog cultural. Aceste priorități se intersectează cu schimbările democratice care s-au început în sistemul de învățămînt în Moldova. Considerăm că anume cultura dialogului, datorită mediului, unde vor fi respectate valorile culturale ale fiecărui grup etnic, include acceptarea “altora” și interacțiunea cu “alții”. Anume aceasta și este *toleranța*.

Din păcate, nu există programe speciale bazate pe educația interculturală în studierea limbilor străine. De aceea, pentru formarea atitudinii pozitive a viitorilor profesori ai claselor primare și ai limbii engleze (specialității ce există mai mult de zece ani la Facultatea Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială) față de cultura “altora” și formarea toleranței drept calitate necesară pentru un pedagog contemporan, noi am elaborat un curs special în limba engleză. Cursul **“Comunicarea interculturală și dezvoltarea limbajului”** cuprinde atât teme principale din sfera interculturalității, cât și jocuri didactico-lingvistice, dezbateri și discuții. Scopul cursului este dezvoltarea abilităților cognitive ale studenților – priceperi necesare pentru înțelegerea culturii, elementelor culturale, stilurilor de viață, valorilor culturale, tradițiilor și obiceiurilor diferitor grupuri culturale. Studenții anului trei fac cunoștință cu așa noțiuni cum ar fi; cultura și intercultura, contacte cu alte culturi, cultura și comunicarea, diversitatea culturală, minorități și majorități, comunicarea non-verbală etc.

Atmosfera autoexprimării creative și refuzul la felul și aprecierea lumii înconjurătoare stereotipic îi face pe viitorii profesori ai școlii primare să exprime părerea sa mai eficace și mai sigur, și să medieze între cunoașterea valorilor culturii umane și elevii clasei. Rivas Flores accentuează că “profesorul devine și un gen de cercetător interesant de resursele existente în comunitate care pot fi explorate în actul învățării și de posibilitățile prin care mijloacele de învățământ pot fi corelate cu aceste resurse” [6;203].